

En guide till Min Plan

Min Plan är samskapad av brukare och personal i Vännäs, Robertsfors och Umeå kommuns daglig verksamhet, FoU Välfärd, Region Västerbotten och Joyn Service Design.

Utgivare: Region Västerbotten FoU Välfärd
Foto: Jörgen Boström
2015

**“Personalen måste
våga prova (det
sitter inte bara hos
brukaren), när man
inser det så blir allt
mycket lättare”**

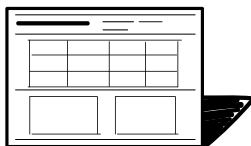
- Ylva Edlund, personal daglig verksamhet Vännäs

- 6 Min Plan
- 8 Bakgrund
- 10 Brukarmedverkan genom delaktighet och inflytande
- 11 Hur förhåller sig Genomförandeplan till Min Plan?
- 13 Ylva Edlund - handledare, daglig verksamhet
- 16 Samtala
- 17 Brukarens pärm, Min Plan-pärmen
- 20 Att samtala med den enskilde kopplat till Min Plan
- 21 Introduktion av arbetet med Min Plan
- 26 Utveckla
- 27 Att utveckla verksamheten utifrån den enskildes behov
- 28 Stödjande förhållningssätt
Min Plan i vardagen, en översikt
- 30 Utvecklingsmallen
- 34 Goda exempel
- 41 Avslutande ord

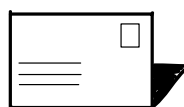
Min Plan

Min Plan är ett verktyg för förstärkt brukarmedverkan och består av två delar, ett verktyg för att samtala kring den enskildes förmågor, intressen, och önskemål samt en del som handlar att utveckla verksamheten utifrån den enskildes behov och önskemål.

Personal

Utvecklingsmall**En guide till Min Plan**

Brukare

Min Plan-pärm**Inbjudningskort**

Chef

InfobladAnhörig/
God man

Min Plan består av:

Denna guide till Min Plan - är skriven för att ge en bakgrund till arbetet och konkret vägledning i arbetet.

Utvecklingsmall - är ett stöd för personalen att arbeta fram utvecklingsförslag och se nya möjligheter.

Min Plan-pärm - är ett verktyg för att samtala och samla den enskildes önskemål och behov kring sin dagliga verksamhet.

Informationsblad - ett till anhöriga/god man samt ett till chefer inom daglig verksamhet, för att ge en överblickbar första information om Min Plan.

På kommande sidor finner du information om projektets bakgrund, en introduktion till hur Min Plan fungerar och hur de olika delarna är tänkta att användas. Längst bak i häftet finns några goda exempel. Du får även möta Ylva, en av deltagarna som varit med i arbetet med att ta fram, utveckla och använda Min Plan inom daglig verksamhet.

Bakgrund

Min Plan är ett konkret resultat av projektet Vi.Tillsammans och ska ses som ett komplement till Genomförandeplanen för att stärka den enskildes delaktighet för att denne ska kunna utvecklas, bli delaktig och öka sin medverkan i vardagens planering och beslut.

Bakgrund

Personer med intellektuella funktionsnedsattningar och personal i tre kommuner i Vsterbotten, har tillsammans med FoU Vårld och tjänstedesignbyrån Joyn Service Design, varit engagerade i pilotprojektet "Förstärkt brukarmedverkan" inom funktionshinderområdet. Arbete som pågått under sammanlagt ett och ett halvt år (hösten 2013 – våren 2015), fick namnet Vi.Tillsammans. och blev möjligt tack vare den nationella satsningen inom funktionshinderområdet via Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Syftet med projektet som är en del i ovannämnda satsning, har varit att undersöka om *Tjänstedesign* som metod, kan stödja ett ökat inflytande och en ökad delaktighet för vuxna personer med intellektuella funktionsnedsattningar inom daglig verksamhet. En tidig insikt i designprocessen var att det dåvarande upplägget för verksamhetens *Genomförandeplan* och tillhörande möten inte var anpassade utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Resultat blev att personen sällan eller aldrig deltog och att det i stället blev personalens eget möte.

Centralt i Min Plan är brukarens egen pärm, där personen själv, eller med hjälp kan uttrycka sin syn på sina förmågor, intressen, önskemål, behov och vad man vill ha stöd med för att uppnå dessa.

Min Plan ger den enskilde möjlighet att förbereda sig, få inflytande över och skapa ett underlag för den genomförandeplan som ska upprättas och följas upp. Detta arbete skapar även en vägledning och en utgångspunkt för berörda kringpersoner (personal, god man, anhöriga etc.) att planera utifrån.

För att en människa ska må bra oavsett funktionsförmåga behöver vissa grundläggande behov uppfyllas. Dessa kan sammanfattas i begreppet KASAM (en känsla av sammanhang) och bygger på tre grundförutsättningar nämligen, att tillvaron upplevs som begriplig, hanterbar och meningsfull. Det har varit den röda tråden under hela projektiden och det begrepp vi återkommit till under utvecklandet av Min Plan.

Läs mer

Projektet *Vi.Tillsammans* beskrivs mer utförligt i rapporten "Förstärkt brukarmedverkan – kan Tjänstedesign som metod underlätta inflytande och delaktighet?" och kan laddas ner från FoU Vårlds hemsida. (www.regionvasterbotten.se/halsa/fou/)

Läs mer

Vi rekommenderar Socialstyrelsens senaste kunskapsstöd:

“Delaktighet och inflytande i arbetet med genomförandeplaner - Kunskapsstöd till verksamheter för personer med funktionsnedsättning” (2014).

Du hittar den på Socialstyrelsens hemsida.

Under pilotprojektet fokuserade vi på Min Plan för daglig verksamhet inom kommunen, men den kan även anpassas till boendet och andra former av extern daglig verksamhet/ sysselsättning för personer i målgruppen. Det vore också spännande att vidareutveckla Min Plan för att passa andra målgrupper inom äldreområdet, flyktingmottagande m.fl.

Det finns många så kallade individuella planer som utgår från individens behov av insatser av något slag. En av dessa är *Individuell plan* enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Den skiljer sig från de övriga individinriktade planerna på flera punkter. Bland annat så omfattar den alla livsområden som berör olika huvudmäns insatser. I det här projektet fokuserar vi inte specifikt på Individuell plan enligt LSS.

Brukarmedverkan genom delaktighet och inflytande

Det främsta verktyget i arbeten som handlar om att ge någon stöd, service eller omsorg är själva personalen och det förhållningssätt de har till den person som har rätt till stöd. Det som avgör om både planering och en genomförandeplan kommer till nytta är hur relationen mellan personal och den enskilde fungerar, vilka metoder som användas för att stödja den enskildes möjligheter till inflytande eller hur målen formuleras så att de gagnar både den enskilde och personalen.

Följande beskrivning är hämtad från *Socialstyrelsens senaste kunskapsstöd som publicerades i november 2014*. Utifrån avsnittet som tar upp frågan om delaktighet ur olika perspektiv, kommer här några sammanfattande utdrag:

”Med medverkan menas att personen på något sätt medverkar eller deltar i en situation. Inflytande däremot innebär att den enskilde genom sitt agerande faktiskt påverkar insatserna som har betydelse för personens livssituation”.

”Delaktighet används för att beskriva att den enskilde ska kunna ta del av, vara en del av eller påverka planering eller beslut som rör mig och min vardag”.

Delaktighet kan delas upp i olika nivåer och finns beskriven i en utarbetad *modell för delaktighet* för barn och ungdomar, *Sheir, H. (2001)*, men den kan lika gärna gälla för vuxna. Enligt Sheir innebär delaktighet att:

- Jag blir lyssnad på.
- Jag får stöd att komma till tals.
- Det jag tycker, önskar och upplever beaktas.
- Jag involveras i beslutsprocessen.
- Jag delar makt och ansvar över beslutsfattande.

Det här sättet att se på delaktighet visar att delaktighet är så mycket mer än att bestämma. Delaktighet förekommer på var och en av de fem nivåerna.

Hur förhåller sig Genomförandeplan till Min Plan?

På samma sätt som vi kom fram till under pilotprojekt, har man även i Socialstyrelsens kunskapsstöd pekat på att det förekommer två olika typer av individuella planeringar och planer som görs antingen *för* eller *tillsammans* med den enskilde. Dessa planer har man kallat *verksamhetscentrerade* respektive *individ- eller personcentrerade* planer. Den första görs för att man "måste" och för att man skall uppfylla verksamhetens skyldigheter. Den andra planeringen görs tillsammans med den enskilde och bygger på personens önskemål och behov. En personlig plan och planering förutsätter utrymme för personens delaktighet och inflytande.

Genomförandeplanen (GP) har sin grund i en planering som bygger på respekt för enskilda personers självbestämmande och integritet.

- Genomförandeplanen beskriver hur en beslutad insats praktiskt ska genomföras för den enskilde.
- Genomförandeplanen utformas tillsammans med den enskilde och/eller dennes anhörige/närstående.
- Genomförandeplanen ska innehålla mål för planerade insatser utifrån den enskildes behov.
- Genomförandeplanen används i samband med pågående insatser/åtgärder samt vid uppföljning och utvärdering.

Syftet med Genomförandeplanen är att skapa en tydlig struktur för genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för personalen vad som ska göras, vem som ska göra vad samt när och hur det skall göras. Viktigt att förtydliga är också att dokumentationen av genomförandeplanen i verksamhetssystemet inte ska blandas ihop med själva Genomförandeplansmötet och dess upplägg.

Min Plan ska ses som ett pedagogiskt stöd och en förberedelse för den enskilde inför genomförandeplansmötet eller användas i stället för det. I ett tryggt sammanhang och utifrån sina förutsättningar kan den enskilde sätta ord och bild på sina önskningar och/eller behov vad gäller innehållet i sin dagliga verksamhet eller i sitt boende.

Utifrån den enskildes perspektiv kan tanken med Min Plan beskrivas enligt följande:

Jag äger själv Min Plan och väljer vem jag vill ha vid min sida, när jag ska beskriva mina starka sidor, vad jag vill ha hjälp med och vilka steg som kan leda mig på vägen, för att nå mot mitt mål.

Vad kan/får den enskilde personen bestämma över?

Vid en workshop under inledningen av pilotprojektet kom frågan upp bland personalen som deltog: *"kan man få bestämma om vad som helst?"* För att besvara den, backade vi tillbaka till personalens roll att tillsammans med den enskilde skapa en känsla av sammanhang (KASAM) i den dagliga verksamheten. Personalen behöver förtydliga inom vilka ramar den enskilde har möjlighet att påverka och bestämma. Att således hjälpa till att bryta ner önskningar och behov i mer hanterbara delar och att tillsammans med den enskilde skapa en förutsägbarhet med olika exempel och utifrån den enskildes tidigare erfarenheter forma ett meningsfullt sammanhang.

Ylva Edlund - handledare, daglig verksamhet

Ylva Edlund arbetar som handledare på daglig verksamhet i Vännäs. Hon har jobbat sen hon var 17 år, alltid inom vårdande yrken och de senaste 12 åren inom daglig verksamhet. Ylva bor i Vännäs men har även en sommarstuga och att vara där och pyssla och renovera är ett av hennes stora intressen. Hon tycker mycket om sitt jobb - *"Man får så mycket tillbaks och jag känner att jag gör skillnad. Inte alla dagar så klart, men för det mesta. Jag skulle inte vilja byta."* säger Ylva.

Ylva har varit en av deltagarna i projektet "Vi.Tillsammans" och har varit med och utvecklat materialet tillsammans med sina kollegor. Personalen var inte odelat positiva till en början, det fanns tankar kring att det kändes väldigt stort och svårt men under projektets gång har personalen ändrat uppfattning. För många blev det en vändning när målet för projektet började klarna lite, för att citera Ylva *"Det är ju så här jag vill jobba och har velat jobba hela tiden"*. I denna guide har vi valt att lyfta fram Ylva och citat från en intervju med henne som gjordes efter projektet. Detta för att få en bild inifrån verksamheten och kunna spegla den förändring och den utveckling som projektet har inneburit för verksamheten.

**“De säger att jag skall
bli självständig - men
de hjälper till hela
tiden”**

- Brukare, daglig verksamhet Vännäs

Samtala

Att samtala är centralt i brukarcentrerat arbete och i arbetet med Min Plan. På följande sidor belyser vi samtalet genom brukarens pärm och de olika rubrikerna. Sedan följer tips och erfarenheter från projektet, kring att samtala med den enskilde.

Brnkarens pärn, Min Plan-pärnen

Den centrala delen i Min Plan är brukarens egen pärn, där personen själv, eller med hjälp kan uttrycka sin syn på sina förmågor, intressen, önskemål, behov och vad man vill ha stöd med för att uppnå dessa. För att fånga detta är frågorna öppna till sin karaktär och behöver inte vara direkt kopplade till daglig verksamhet. Varje fråga har sin egen sida där det finns plats att dokumentera svaret/diskussionen, på ett för den enskilde lämpligt sätt. Pärnen fungerar som en viktig symbol för och blir också ett konkret bevis på självbestämmande, något man kan både hålla och titta i.

Pärnen innehåller följande rubriker som vi har sett som viktiga för den enskilde och för att på ett bra sätt fånga den enskildes förmågor, intressen, önskemål och behov:

Förstasida

Pärnen görs personlig genom att ägaren kan sätta sin egen prägel på pärnen med namn och bild på sig själv eller något man tycker om.

Min Plan-handledare

Här noteras vem den enskilde vill ha som Min Plan-handledare. Handledarens roll är att samtala med den enskilde kring Min Plan och hjälpa personen att uttrycka sina egna förmågor, intressen, önskemål och behov.

Det här är jag bra på

“Vad är du bra på?” Vi behöver alla få känna stolthet över något vi är bra på. Här kan text, bilder eller pictogram vara sätt att uttrycka sig med.

Det här vill jag göra

Här uttrycker den enskilde vad han/hon vill göra i sin dagliga verksamhet.

Mina steg

Under denna rubrik kan personen tillsammans med sin Min Plan-handledare sätta upp delmål. Sidan har gjorts ”halvfärdig” för att inte ha ett fast antal steg. Vid behov kan fler sidor läggas till.

Det här vill jag ha stöd med

Här kan den enskilde uttrycka vad den vill ha hjälp med från personalen i sin dagliga verksamhet.

Ylva tipsar!

”Vi fastnade i arbetet när vi upptäckte att sidorna inte riktigt passade oss och fick då rådet att göra en egen sida och då gick det bättre. Var inte rädd för att anpassa materialet efter era egna behov, alla brukare är olika”.

Efter Genomförandeplansmötet

På denna sida dokumenteras vad som bestämdes på Genomförandeplansmötet. På så sätt blir informationen även lätt tillgängligt för den enskilde. Under dokumentationen kan handledaren och personen gå igenom de punkter som kommit fram/beslutats, på ett sätt som är anpassat efter personen.

Öppna sidor

Pärm-formatet har valts för att vara flexibelt och kunna anpassas efter den enskildes och verksamhetens behov. Vi ser dock att de ursprungliga rubrikerna bör ingå för att på ett bra sätt fånga den enskildes förmågor, intressen, önskemål och behov. Därför har vi skapat öppna sidor där Min Plan-handledaren och den enskilde kan anpassa och lägga till sidor om det behövs.

Ylva tipsar!

”Jag brukar börja med att starta samtalet kring Min Plan utan att ta fram pärmen, sen frågar jag om personen vill att vi skriver upp det i pärmen och då hämtar vi pärmen och skriver. Så att det inte blir så påtvingat”.

”När vi sedan pratade med ”Sara” om vad hon ville göra berättade hon att hon ville cykla ut med posten. - Jaha, med posten? Vill du inte jobba med hundar? (Vilket personalen trott och redan undersökt möjligheter kring) - Näe, det är mamma och pappa som vill det! Det blev en till riktig ahaa-upplevelse för oss.”

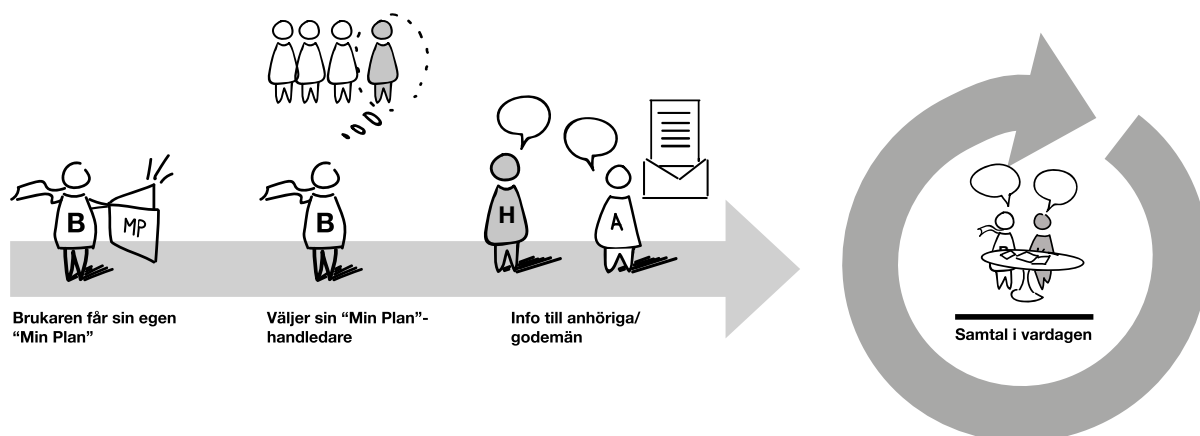
Att samtala med den enskilde kopplat till Min Plan

Vi har alla olika förmågor när det gäller att uttrycka oss och kommunicera med andra. Här handlar det om att kunna möta och stödja personer samt att få saker och sammanhang konkretiserat för sig. Personal som arbetar med personer inom LSS målgrupp, inom daglig verksamhet och boende, har stor kunskap och erfarenhet av på vilket sätt det ska ske tillsammans med den enskilde.

I utvecklingsarbetet med Min Plan har olika erfarenheter dragits:

Att tänka på inför och under samtalen

- Förbered dig själv i din roll som Min Plan-handledare.
- Förbered den enskilde genom att presentera Min Plan och konkretisera syftet.
- Observera reaktioner, tveksamhet och använd alternativ och kompletterande kommunikation som passar personen. (teckenstöd, teckenspråk, bildstöd, samtalsmatta mm)
- Dela upp Min Plan i flera kortare tillfällen i samråd med den enskilde och avsluta innan personen tröttnar.
- Backa tillbaka i materialet, som en påminnelse, både under samtalet och i samband med ett nytt möte, för att skapa ett igenkännande för personen.
- Ställ öppna frågor och vänta ut svaret och förstärk med alternativ kommunikation.
- Sammanfatta tillsammans med den enskilde innan samtalet avslutas.
- Planera in ett nytt tillfälle för nästa/fortsatt samtal.

Introduktion av arbetet med Min Plan

Introducera Min Plan-pärmen

Ge brukaren Min Plan-pärmen, visa de olika delarna och berätta om syftet: att personen får vara med och påverka innehållet i sin dagliga verksamhet. Låt personen själv eller med hjälp, fylla i sitt namn samt välja och lägga till bild/bilder.

Välja Min Plan-handledare

Låt den enskilde själv välja Min Plan-handledare. Berätta vid behov vad det innebär. Den valda handledaren tar processen vidare, se bild ovan.

Info till anhöriga/godemn

Informera anhöriga och god man om det nya arbetssättet. Till Min Plan finns ett infoblad riktat till anhöriga och god man.

Samtal i vardagen

Min Plan är utformad för att vara ett levande dokument att arbeta med under hela året. Hll därför informationen aktuell och ta för vanan att samtal i vardagen dokumenteras kontinuerligt i pärmen.

**”Vi trodde att vi
jobbade med brukaren
i centrum, men det
visade sig att vi kunde
göra så mycket mer”**

- Chef, daglig verksamhet Vännäs

Utveckla

I första delen har vi samtalat och kartlagt den enskildes förmågor, intressen, behov och önskemål. Nu är det dags att utveckla verksamheten utifrån den enskildes behov.

Att utveckla verksamheten utifrån den enskildes behov

Brukarperspektiv

Att arbeta med brukaren i centrum -Det gör vi ju redan!? Ylva berättar: *"När vi kartlade brukarnas arbetsuppgifter, (se Utvecklingsmallen) och kartlade vilka arbetsmoment vi som personal gjorde och vilka brukarna gjorde blev det väldigt tydligt att bilden inte såg ut som vi trodde. Ahaa-upplevelsen låg mycket i bilden av vad vi gjorde som personal och vad brukaren gjorde".*

Genom att kartlägga vilka arbetsuppgifter i den dagliga verksamheten som brukaren respektive personalen gjorde, visade det sig att brukarna var med i en del moment, men att en övervägande del gjordes enbart av personalen. Den arbetsfördelningen var inte en medveten strategi i verksamheten.

Denna insikt ledde till att personalen istället för att reflexmässigt hjälpa personen att göra momentet, började tänka kring hur arbetsmomentet skulle kunna anpassas efter personens förmåga. Hur kunde de t ex stödja personen att själv breda en smörgås, istället för att som tidigare hjälpa till att breda smörgåsen. -"Det gäller att ha händerna på ryggen, att inte inte reflexmässigt hjälpa genom att göra för brukaren. Många i personalen kommer från en vårdande bakgrund, inte helt lätt att ändra" säger Ylva.

Att titta på sin verksamhet utifrån detta perspektiv (att anpassa arbetsmoment), hjälpte personalen att se utvecklingsmöjligheter för såväl den enskilde som för personalen själva. För att denna utveckling ska kunna ske behövs ett förändrat förhållningssätt till sin egen verksamhet och till den enskildes möjligheter. Grunden i detta förhållningssätt är att tänka kring hur verksamheten kan anpassas till den enskilde i stället för hur personen ska anpassa sig till verksamheten. Detta är även grundläggande för arbetet med förstärkt brukarmedverkan och arbetet med Min Plan. Att se hur verksamheten kan hjälpa och stödja personen att först uttrycka sina mål och att sedan nå dessa.

Ylva tipsar!

"Vi tänkte att Min Plan nog var en bra idé, men inget för oss. Brukarna kan ju inte ens välja mellan att ta en smörgås till eller låta bli, hur skulle dom då kunna göra dessa val som är mycket svårare? Det fanns också en etablerad kultur: Vi har alltid gjort så här och det finns en anledning till det, vi kan inte kräva detta av brukarna!" berättar Ylva. "Vi tänkte först att vi skulle pröva bara för att bevisa att det inte går, men det gick ju!"

Stödjande förhållningssätt

Nedan följer två rubriker ”Steg för steg” och ”Våga pröva” som innehåller erfarenheter och goda råd i arbetet med detta förhållningssätt som framkommit i projektet:

Steg för steg

- Se de små framstegen, alla mål behöver inte vara så stora. Små saker kan göra stor skillnad för individen.
- Använd målen som motivation, målen kanske innebär att personen behöver träna upp en arm till exempel. Prata om målet och att träningen faktiskt är en del av att uppnå målet.
- Ta allt stegvis, ibland blir de väldigt små steg, ibland går personen själv vidare till nästa steg.

Våga pröva

- Pröva har blivit ett nytt mantra i daglig verksamheten i Vännäs. Både personalen och brukarna har börjat pröva. Det känns bättre att testa något nytt när man kan få pröva först och se hur det går. -”*Det blir inte per automatik ett misslyckande om det inte går, då ändrar vi på något och prövar på nytt. Av den anledningen har vi inga brukare här nu på förmiddagen, dom är alla ute och prövar!*” säger personalen i Vännäs. Det har även frigjort mer tid för personalens dokumentation och planering, nu när brukarna kan göra saker mer självständigt och även söker sig utanför verksamheten. -”*Personalen måste våga pröva (det är sitter inte hos brukaren), när man inser det så blir allt mycket lättare*”, säger Ylva.

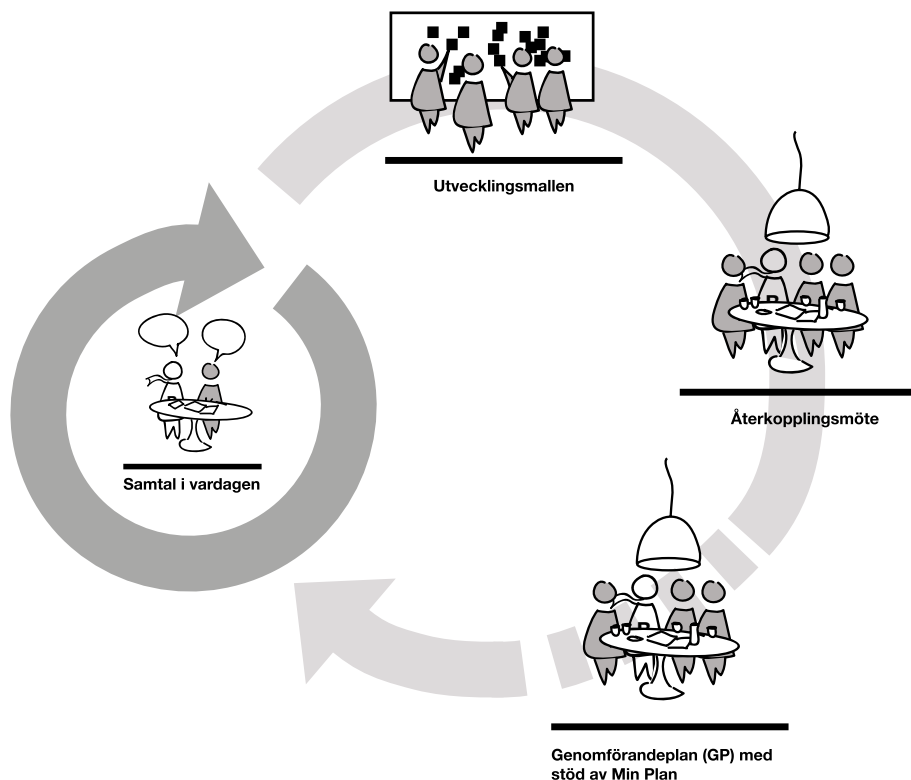
Min Plan i vardagen, en översikt

Samtal i vardagen

Som nämnts tidigare är Min Plan utformad för att vara ett levande dokument att arbeta med under hela året. Håll därför informationen aktuell och ta för vanan att kontinuerligt dokumentera samtal i vardagen.

Utvecklingsmallen - ett hjälpmedel för utvecklingsmöte

För att som personalgrupp tillsammans kunna hjälpa varandra och den enskilde att uppnå sina mål, finns utvecklingsmallen. Här hittar personalen tillsammans nya lösningar och vidareutvecklar arbetsuppgifter. Läs mer under ”Utvecklingsmallen” på nästa sida.

Återkopplingsmöte med brukare och anhöriga/god man

I arbetet med Min Plan är det viktigt att anhöriga och godman får en inblick i vad som skrivs ner och planeras utifrån Min Plan. Individerna får själv bjuda in de personer som denne själv vill ha med på mötet. Mötet sker under avslappnade former, gärna med fika. Det kan vara bra att ha flera återkopplingsmöten under året och vi rekommenderar att ett möte förläggs innan genomförandeplansmöte.

Genomförandeplansmöte med stöd av Min Plan

I arbetet med genomförandeplansmötet är det önskvärt att den enskilde personen själv är med, men om detta inte skulle vara möjligt så finns Min Plan och personens Min Plan-handledare som stöd i processen.

 Utvecklingsmallen

Utvecklingsmallen ingår i Min Plan, du hittar ett exempel på sid 32.

Utvecklingsmallen

För att underlätta för personalen i planering och genomförande ingår det en utvecklingsmall i Min Plan. Den bygger på insikter från pilotprojektet Vi.Tillsammans. Mallen är ett hjälpmedel för personalen att gå från brukarens önskemål och tillsammans med kollegor ta fram nya lösningar för att involvera den enskilde i högre grad eller för att möta personens nya önskemål.

Första steget är att samla och involvera den personal som den enskilde berörs av, t ex handledare, arbetsterapeuter, sjukgymnaster. Mallen bör sättas upp på ett sådant sätt att alla kan se och skriva.

Mallen består av fyra delar: *Brukarens arbetsuppgift*, *Brukarens nya önskemål*, *KASAM* och *Handlingsplan*. Var skall man då börja? Utgå från Min Plan-samtalen, har den enskilde uttryckt att den trivs bra med sin existerande arbetsuppgift, börja då med *Brukarens arbetsuppgift*. Om personen däremot uttryckt ett nytt önskemål utöver eller istället för en existerande arbetsuppgift, i eller utanför verksamheten börjar ni på *Brukarens nya önskemål*.

Brukarens arbetsuppgifter

Utifrån Min Plan-samtalen väljs en arbetsuppgift som personen utför. Om det finns många önskemål kan det vara nödvändigt att prioritera.

1. Börja med att kartlägga alla arbetsmoment, *Arbetsmoment 1*, *Arbetsmoment 2* osv. som ingår i arbetsuppgiften. Därefter är det dags att kartlägga vilka moment som brukaren gör och vilka som personalen gör. Det kan hända att vissa moment utförs av båda.

2. Det är önskvärt att personen är involverad i hela kedjan så att arbetsuppgiften blir begriplig för denne. Han eller hon behöver nödvändigtvis inte utföra varje moment själv men bör vara involverad. Nästa steg är sedan att med alla närvarandes hjälp utveckla lösningar för hur personen skulle kunna involveras i hela kedjan i så stor utsträckning som möjligt. Ställ gärna frågor som: Hur kan vi som personal skapa förutsättningar för att involvera brukaren? Kan vi skapa hjälpmedel, kan vi ändra vårt sätt att arbeta? Eller kan vi helt förändra arbetsmomentet?

Brnkarens nya önskemål

Om personen uttryckt ett nytt önskemål, ett önskemål om en ny arbetsuppgift, när vi frågar vad den enskilde faktiskt vill göra. Nu är det dags att tillsammans se över vilka möjligheter som finns för att tillmötesgå önskemålet. Tänk fritt och försök att se möjligheter både inom och utanför verksamheten. Vilka personer kan tänkas hjälpa till, vilka resurser finns och så vidare. Fokusera på möjligheterna! Låt alla komma till tals, tillåt er att komma på "knasiga" idéer. Skrattar ni är ni på rätt väg! Viktigt att komma ihåg är att inte kritisera varandras idéer i detta moment.

Handlingsplan - Steg för steg

Oavsett om man jobbat med *Brnkarens arbetsuppgifter* eller *Brnkarens nya önskemål* används *Handlingsplanen* för att göra verkstad av idéerna. Titta på de olika idéerna och lösningarna och skapa en handlingsplan. Börja med att identifiera vad som är första steget och fortsatt framåt. Skriv ner vem som gör vad.

Stödplan

Skapa också en alternativ plan. Se stödplanen som ett sätt att ha en "Plan B" men också som en möjlighet att tänka kring hur man kan stödja den enskilde om det inte går som det är tänkt eller om det går bättre än förutspått. Stödplanen behöver inte vara en helt ny lösning utan kan helt enkelt vara en något annorlunda version av t.ex den första planen. Om tre dagar i veckan visar sig vara för mycket, så kan man kan pröva med två dagar istället.

KASAM

Sista steget är *KASAM* - känsla av sammanhang. I pilotprojektet såg vi vikten av att brukarnas uppgifter karakteriserades av ett *KASAM*. Det är en enorm skillnad för den enskilde att "bara baka bullar" eller att få en beställning av "Maria som ska ha fika till sitt möte", att vara delaktig i hela bakprocessen av bullarna och slutligen leverera bullarna till Maria. Därför har vi valt att använda *KASAM* begreppet som en utvärdering av brukarens arbetsuppgifter. Genom att ställa oss frågan om brukarens arbetsuppgifter är *hanterbara*, *begripliga* och *meningsfulla* kan vi säkerställa att vi skapar en god arbetsmiljö för brukarna att utvecklas i.

Ylva tipsar!

" Tänk inte att man måste göra allt själv. Ta hjälp av såväl arbetsgruppen som utanför, våga fråga och be om hjälp om du inte vet hur man ska göra."

Nästa sida

Utvecklingsmallen är i storlek 84x59 cm och visar här på ett exempel hur man mallen används

Min Plan - Utvecklingsmall

BRUKARE: Tommy

DATUM: 21/3 2015

BRUKARENS ARBETSUPPGIFT: Baka

	ARBETSMOMENT 1	ARBETSMOMENT 2	ARBETSMOMENT 3	ARBETSMOMENT 4	ARBETSMOMENT 5
	Beställning in	Inventering	Hanadla	Jäsdeg	Baka
 BRUKARE			X		X
 PERSONAL	X	X	X	X	X
 UTVECKLINGS- MÖJLIGHETER	E-post adress Bild på beställare	Inventeringslista med bilder	Shoppinglista		Bildstöd - Recept - Ingredienser "Händerna på ryggen"

BRUKARENS NYA ÖNSKEMÅL: Jobba på förskola

- NYA MÖJLIGHETER:
- Kolla med förskolan - "Gläntan"
 - Leka med barnen utomhus
 - Bra med små barn
 - Involvera arbetskonsulenten
 - Hjälpa till i köket?
 - Kan hjälpa personalen
 - Tisdag och Torsdag förmiddag.
 - Sångstund kunde vara intressant
 - Prata med Ingela
 - Skaffa regnkläder

PERSONAL: Maria, Gun, Hans

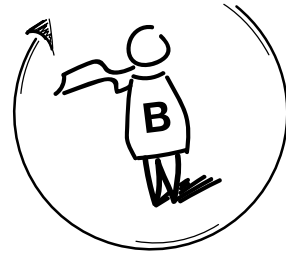

HAR VI FOTOGRAFERAT DEN IFYLDA MALLEN?

KASAM

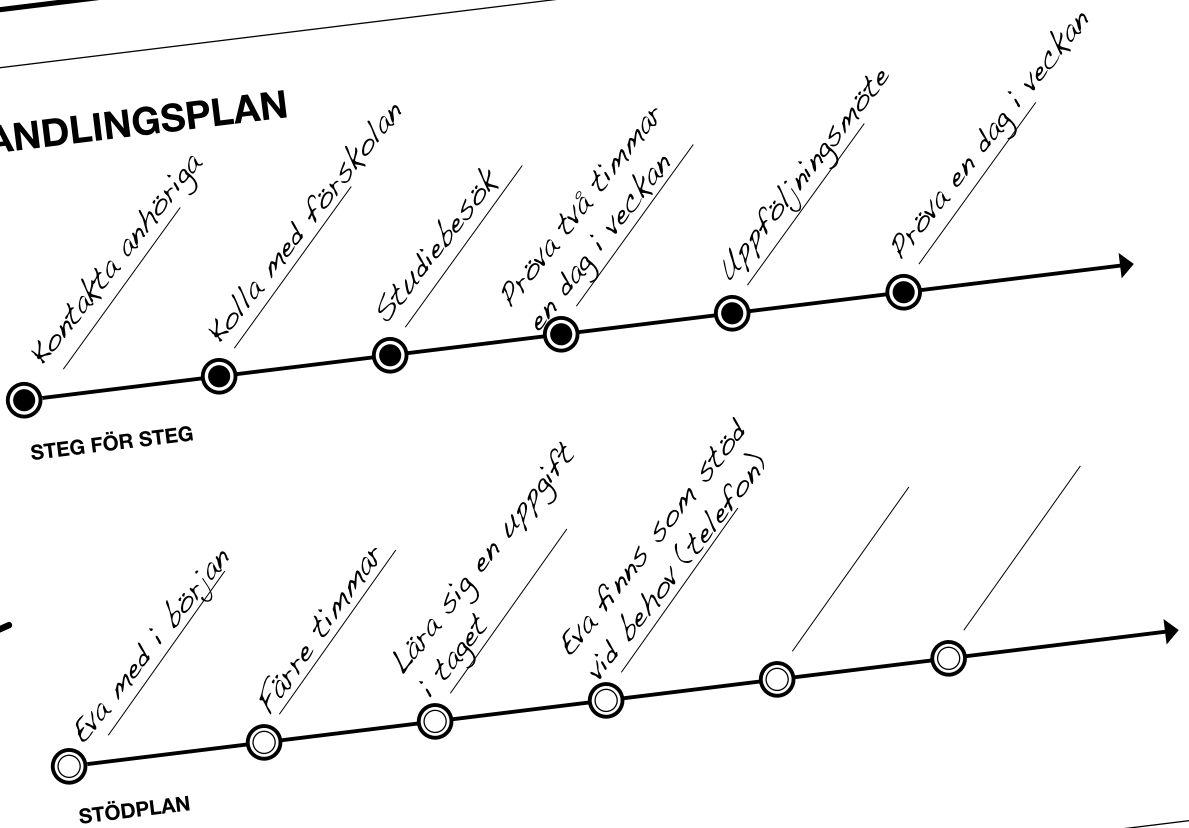
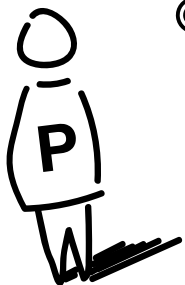
ARBETSMOMENT 6	ARBETSMOMENT 7	ARBETSMOMENT 8	ARBETSMOMENT 9
Café	Leverans	Fakturerering	
X			
X	X	X	
Räknetabell Bildstöd till cafévagnen	Bild på kunden, t ex Växhuset Vara med på leveranser	Inbetalningslista deltagarna kan se	

ÄR BRUKARENS ARBETSUPPGIFTER:

- HANTERBARA
- BEGRIPLIGA
- MENINGSFULLA

HANDLINGSPLAN

Goda exempel

Vi har här samlat några förslag för att konkretisera arbetet med Min Plan och ge exempel på vad du också kan åstadkomma. Som tidigare nämnts deltog daglig verksamhet i Vännäs i pilotprojektet Vi.Tillsammans och har sedan aktivt arbetat med Min Plan i sin verksamhet. Detta har förändrat verksamheten från grunden. Tilläggas bör, att alla dessa förändringar är gjorda av personalen själva, med en begränsad personalstyrka och med ytterst begränsade resurser.

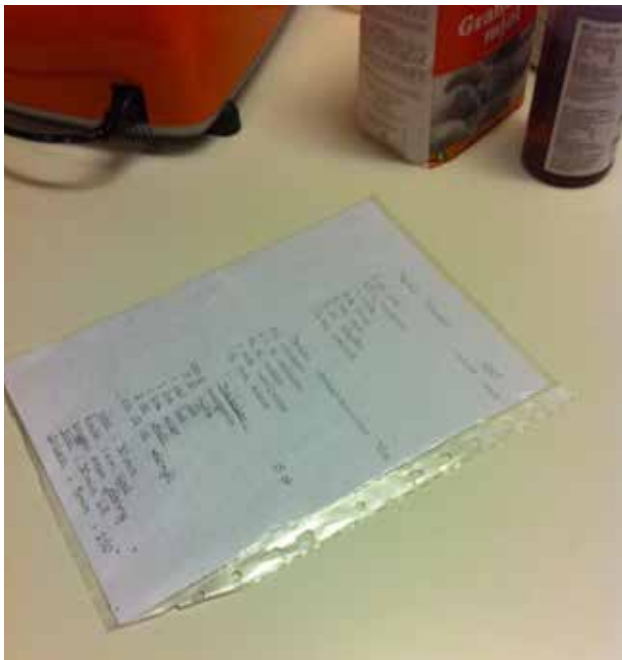
Nya arbetsätt

En av de två grupperna som deltog i pilotprojektet var "Café-gruppen" som bedriver ett anpassat bageri med tillhörande café-verksamhet. Att kartlägga brukarnas, respektive personalens arbetsmoment blev en riktig ahaa-upplevelse för personalen i "Café-gruppen". Brukarna var inte så involverade som personalen tidigare trott. De var endast delaktiga i själva bakningen, inte i momenten före och efter. En konsekvens av detta blev att den enskildes arbetsuppgifter inte uppfyllde KASAM, att vara hanterbara begripliga och meningsfulla. Med hjälp av varandra började personalen systematiskt se över de olika arbetsmomenten och hur de skulle kunna involvera brukarna i större utsträckning.

När vi i pilotprojektet gjorde de första observationerna fanns det endast ett slags recept - skrivna för personalen. Nu har personalen själva utvecklat anpassade recept för brukarna. Man har också börjat arbeta med bildstöd, t ex för hur man plockar ihop en fikaleverans och hur cafévagnen ska se ut inför fikaförsäljningen. Det har lett till att brukarna i gruppen nu kan plocka ihop detta själva. Likaså har de utvecklat ett inventeringsverktyg där brukarna kan lägga upp bilder när de upptäcker att något är slut i skafferiet. De kan sedan flytta över lapparna till en mindre inköpslista och ta med till affären. Personalen insåg även vikten av att brukarna vet till vem man bakar. För att möta detta behov och förtydliga bak och leveransprocessen för brukarna, har man börjat använda bilder som visar till vem/vart man skall leverera fika. Resultatet blev att en av brukarna som har en grav hörselskada, kom och sade att *-Vi ska leverera fika till Växhuset idag!* Detta hade personen aldrig tidigare gjort, men med hjälp av bilderna kunde personen också förstå leveransschemat! Alla dessa förändringar är små, enkla och i stort sett gratis. Ingen av dessa förändringar är heller revolutionerande i sig, men tillsammans har de skapat en arbetsmiljö för brukarna som är *begriplig, meningsfull och hanterbar*. En miljö där brukarna kan utvecklas.

Kulturförändring

Den andra gruppen som deltog i pilotprojektet var Läs&Hör. Läs&Hör har fått namnet från den brukartidning som brukarna är med och producerar. Utöver tidningen består Läs&Hör:s verksamhet av olika former av utskrifts- och kopieringstjänster samt strimling av kasserat papper för återvinning.

↑ Recept

Det ursprungliga receptet till vänster och brukarnas nya anpassade recept till höger.

Ylva berättar om "Matilda": "När vi började prata med "Matilda" om vad hon ville göra berättade hon att hon ville cykla ut med posten. -Jaha, ville du inte jobba med hundar? (Vilket personalen trott och redan undersökt möjligheter på ett hunddagis) -Näe, det är mamma och pappa som vill det. Det blev en till riktig ahaa-upplevelse för oss." Med hjälp av varandra undersökte personalen möjligheterna att tillmötesgå Matildas önskemål. Tillsammans med Matilda fyllde man i *Mina steg* i Min Plan-pärmen och tog ett steg i taget, i Matildas eget tempo. I dag har Matilda uppnått sitt önskemål och cyklar ut med posten.

Personlig utveckling

Genom att personalen nu arbetar brukarcentrerat har brukarna gjort stora personliga framsteg, som nog överraskat oss alla som varit med och tagit fram Min Plan. Detta tar sig uttryck i bla. att brukarna vill pröva nya arbetsuppgifter. I rapporten till pilotprojektet Vi. Tillsammans berättade vi om "Mats" som trivdes bra med att strimla papper och som helst inte ville göra något annat. Men även Mats har nu nya arbetsuppgifter. Idag sköter Mats också kopian som han lärt sig bemästra tack vare den guide personalen tagit fram. För att förstå hur en kopian fungerar har Mats också intervjuat servicepersonal. Det ingår nu som ett reportage i Läs&Hör- tidningen. Tidigare ville Mats absolut inte göra några reportage.

Överlag upplevs brukarna nu mycket gladare och samarbetar med varandra på ett sätt de inte gjorde tidigare. De ställer också upp på nya saker, som att t ex. vara med på bild.

KAK

CKER

AO

SOCK

— pags

Ska handlas

Avslutande ord

Vi hoppas att du nu blivit motiverad och inspirerad att börja arbeta med Min Plan tillsammans med brukare i daglig verksamhet eller personer i boendet och förändra din verksamhet från grunden. Genom att lyssna till den enskildes syn på sina förmågor, intressen, önskemål och behov, kan ni tillsammans utveckla verksamheten och åstadkomma mer än ni tror.

Och kom ihåg: *“Personalen måste våga pröva (det sitter inte hos brukaren), när man inser det så blir allt mycket lättare”.*

Har du frågor eller vill veta mer om Min Plan kan du kontakta:

Margaretha Hägglund, utvecklingsledare på FoU Valfärd, Region Västerbotten

E-post: margaretha.hagglund@regionvasterbotten.se

Telefon: 090-16 37 09

